№ 3
ოთხშაბათი, 5 ივნვარი 1894

1877—1894

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

№ 3
ოთხშაბათი, 5 ივნვარი 1894
ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲔᲠᲝᲕᲜᲣᲚᲘ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისსა.

ᲒᲐᲖᲗᲘᲡ ᲓᲘᲚᲘᲡ:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

ᲒᲐᲖᲗᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲑᲘᲗᲐᲓ
და განცხადებათა დასაბეჭდად:
უნდა მიმართონ რედაქციის და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას—სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

ᲤᲐᲡᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ:
ჩვეულებრივი სტრიქონი 8 კაპეიკი.

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“

გამოვა 1894 წელსაც
ᲘᲓᲐᲕᲔ ᲞᲠᲝᲒᲠᲐᲛᲘᲗ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲐᲪ ᲬᲘᲜᲐᲓ.

გამეცემის დამორება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘ,
„ᲘᲕᲔᲠᲘᲘᲡ“ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲐ
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

და „ᲭᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲐᲕᲠᲪ. ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲑᲘᲡ ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲐᲠᲘᲐᲡ, სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

ᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲐᲓᲠᲔᲡᲘ:
ᲤᲘᲤᲚᲘᲡᲘ. Редакція „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“.

„ᲒᲖᲐ-ᲛᲔᲢᲧᲕᲔᲚᲔᲑᲐ“

თხზ. ანტონ კალანდარიშვილისა

იყიდება „წერა-კითხვის საზოგადოების“ და „ქართველთა ამხანაგობის“ წიგნის მაღაზიებში.

ფასი ორი მანათი და ათი შაური.
(5—3)

რადგან დეკემბრის 19-ს დანიშნული საზოგადო კრება „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოებისა“ წერა-თა არ შესდგა, საკმო რიცხვის დაუსწრებლობის გამო, ამიტომ ხელმეორედ საზოგადო კრება, თანახმად საზოგადოების წესებისა 15 §-ისა, ხელმეორედ დანიშნულია 9 იანვარს, 1894 წელს, დილის 10 საათზე, სათავადაზნაურო ბანკის დარბაზში.
(6—4)

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲔᲠᲝᲠᲙᲘᲓᲒᲐᲜ

პირველს ორს წერილში ჩვენ აღვნიშნეთ, რომ საქმეთა ვითარება დასავლეთს ევროპაში საშინლად აუფულ-დარეულია, პოლიტიკა ცხოვრებას არ ეთანხმე?ა და ცხოვრება პოლიტიკას, პირველის ნამოქმედარი სრულიად ეწინააღმდეგება მეორის მოთხოვნილებას. რა არის მიზეზი? სად უნდა მოვაკვლინოთ ამას საფუძველ-საძირკველი? თუკი სახელმწიფო პოლიტიკაში არსებობს დუალიზმი, ცხადია, ცხოვრებაშიაც ამ გვარი მოვლენა უნდა ჰქონდეს. პოლიტიკა ძხოლოდ ერთი მხრეა ერის ცხოვრებისა. თუ რიგმე იქერის ცხოვრებაში, ეს უსათუოდ პოლიტიკაშიაც იხატება. განვიხილოთ რაში მდგომარეობს ის უმთავრესი დედა-ძარღვი, რომლის მოარეობა ასე თავს და ბოლოს უნგრეულ დღევანდელს ევროპას.

ევროპის ნეოთერი განვითარება ამ ერთ საუკუნის განმავლობაში ძალიან წინ წავიდა. მრეწველობა, ადებ-მიცემა და ვაჭრობა ისე გაძლიერდა, რომ მთელი ქვეყანა ევროპაზეა დამოკიდებული. ეროვნული შრომა ალორძინდა, თავისი ძალიერი ფრთა გაშალა. ქარხნის უბრალო მუშა, რომელმაც არავინ

ᲪᲗᲘᲚᲘᲡᲘ, 5 ᲘᲐᲜᲕᲐᲠᲘ

—

წინა წერილში ჩვენი ვთქვით, რომ „ნაძალადევთა“ შესახებ კომისიამ უნდა გამოიკვლიოს და დადგინოს წესი მამულების გაცემისა იჯარით და უვადრობითაო.

რამდენად მოსაწონია აზრი მიწების უვადრობით გაცემისა, მკითხველს შეუძლიან გაიგოს შემდეგის მაგალითით: კუკიის ხიდ ზემოთ ქალაქ ძალევის იჯარით 500 საფენ მიწას მეტკერის ჩაბარზედ და აქ იჯარადარს გამრთელი აქვს წისქვილი სამ ალაგას. მთელი მიწყობილობა ამ სამს წისქვილისა იჯარადარს დასჯდომია თითქმის სამი ათას თუმნამდე. ვიდ იჯარისა სამი წელიწადია, და ყოველ სამის წლის შემდეგ ინ-

---

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

ᲛᲔᲠᲛᲘᲡᲘ ᲤᲣᲚᲘ... ᲰᲛ-ᲓᲐ, ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲗᲕᲘᲗᲛᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲑᲐ ᲣᲜᲓᲐ ᲡᲓᲔᲒᲘᲜᲓᲔᲗ ᲐᲡᲔᲗᲘ ᲒᲐᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲚᲘ ᲐᲛᲘᲐᲜᲘ, ᲐᲠᲐ ᲗᲣ ᲗᲘᲗᲝᲜᲒᲣᲚᲘ ᲒᲐᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲚᲘ. ᲔᲡ ᲔᲠᲗᲘ.

ᲛᲔᲝᲠᲔᲪᲘ ᲜᲘᲗ, ᲠᲝᲛ ᲗᲣ ᲗᲣ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲣᲜᲓᲐ ᲒᲐᲜᲜᲘᲠᲩᲘᲜᲓᲔᲗ ᲙᲘᲠᲩᲘᲗ ᲙᲐᲪᲘᲡᲒᲐᲜ, ᲠᲝᲛᲚᲔᲜᲘᲪ ᲛᲗᲐ ᲩᲐᲜᲐᲠᲩᲘᲡ ᲛᲘᲣᲒᲘᲡᲐᲜ, ᲝᲚᲝᲜᲚᲔ ᲗᲣ ᲒᲐᲛᲘᲯᲘᲑᲠᲘᲗᲘᲗ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲩᲠᲘᲡᲣᲚᲘ ᲗᲘᲗᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘ. ᲛᲘᲜᲓᲐ ᲗᲣ ᲐᲠᲐ ᲩᲐᲜᲐᲠᲩᲘᲡ ᲛᲘᲣᲒᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲩᲠᲘᲡᲣᲚᲘ ᲗᲘᲗᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘ. ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ.

ᲛᲔᲡᲐᲛᲔ ᲞᲘᲠᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ. ᲒᲐᲪᲔᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲣᲤᲐᲠᲜᲐ ᲒᲐᲡᲐᲪᲔᲚᲘᲐ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘ, ᲠᲝᲠᲝᲡᲐᲪ ᲗᲘᲗᲘᲡ ᲘᲯᲐᲠᲐ-ᲓᲐᲠᲓᲐᲠᲘᲡ ᲔᲣᲤᲚᲔᲑᲐ, ᲔᲡ ᲡᲐᲣᲤᲚᲔᲑᲘᲗ ᲮᲣᲗᲘ ᲛᲐᲜᲘᲗ ᲘᲯᲐᲠᲐ ᲛᲝᲛᲘᲪᲘᲡ, ᲐᲜ ᲐᲠᲐ—ᲓᲐᲐᲪᲘᲡᲗᲘᲡ ᲗᲣᲛᲪᲘᲜᲐᲜᲘᲡ ᲨᲔᲠᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲥᲕᲗ. ᲯᲔᲠ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲔᲡᲘᲐ, რომ მარტო შემოსავლის მომატებას-კი არ უნდა გადაჰყვეს ქალაქი, არამედ იგი უნდა ზრუნავდეს ხალხის ზნეობის გაფაქიზებაზედაც, არა თუ თვითონვე აბეგრებდეს ამისთანა საქმეს, სადაც ირყევნის ხალხი ზნეობით და მზაა გაჰკიდოს თავისი თავი საჯარო ვაჭრობის ღროს, როდესაც თურმე პირდაპირ მიდიან ნამდვილ მოგვაჩრესთან და ეუბნებიან—მოგვეცი ამდენი და ამდენი, თორემ ფასებს ავწევთო. ერთს ამისთანა გმირს გამოერთმია ხსენებული იჯარადარისთვის სწორედ სამოცი თუ

ᲣᲒᲑᲐᲖᲔᲜᲘᲡ. ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲘᲛᲘᲢᲝᲛ ᲓᲐᲠᲬᲛᲣᲜᲔᲑᲣᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲗᲣ ᲐᲠᲐ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲛᲝᲠᲐᲚᲘᲡᲢᲣᲠᲘ ᲞᲝᲖᲘᲪᲘᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲗᲣ ᲐᲠᲐ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲞᲐᲢᲠᲘᲝᲢᲘᲖᲛᲘ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲣᲒᲔᲑᲐᲓ ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲔᲗ ᲠᲝᲒᲝᲠᲘ ᲞᲝᲖᲘᲪᲘᲐ ᲔᲠᲝᲠᲙᲘᲓᲒᲐᲜᲘᲡ ᲞᲠᲝᲒᲠᲔᲡᲘᲕᲔᲚᲘ ᲞᲐᲢᲠᲘᲝᲢᲘᲖᲛᲘᲡ ᲞᲝᲖᲘᲪᲘᲐᲡᲗᲐᲜ. ᲠᲝᲒᲠᲐᲠ? ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲡᲘᲛᲓᲘᲠᲓᲠᲐ ᲓᲐ ᲘᲥᲘᲗ ᲡᲘᲛᲓᲘᲠᲓᲠᲐ? ᲔᲡ ᲮᲛᲐ ᲘᲗᲘᲡ ᲗᲥᲕᲐ, ᲑᲔᲚᲒᲘᲣᲛᲘᲡ ᲞᲐᲢᲠᲝᲜᲘᲡ ᲡᲐᲡᲘᲔᲚᲘ იყოს და პატრონი-კი სიმშილით კვდებოდეს, ან ბუხარაში ცეცხლი გუგუნებდეს და ქალები სიცივით კანკალებდეს? გაიცინეთ იკითხავს მკითხველი. დიდ, ეს სწორედ ასე არის. სკოტს ცოფრეს ვეთქვენოთ ეს ᲨᲔᲠᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲡᲐ. ᲠᲚᲘ „ᲨᲝᲠᲗᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲠᲢᲣᲛᲔᲜᲢᲘᲡ“ ინსლისში გამოაქვეყნა: აპრილის თვეში ლონდონში იიფლეგბოდა 4 მილიონი და 200 ათასი მტხოვარები. ამათგან 95 ათასი მათხოვარაა თგ შესაფარში ინახებოდა, ე. ი. ათი-ათას სულზედ 222 მათხოვარი. ყიფლია. ლონდონის ერთს მეტად მდიდარ ნაწილში, სიტში, სადაც 247,140 მცხოვრებია, 10,533 მათხოვარია, ე. ი. ათი-ათას სულზე 426 მათხოვრობით ირჩენს თავს, სტოკტონში ათი-ათასში 408 მათხოვარი ირთმენგამში-კი 114. ოოთაზეი რიცხვით ინგლისში ათი-ათასში 201 ყოფილა. შოტლანდიაში უფრო მცირეა სიღარიბე. იქ ათი-

---

ᲓᲐᲬᲧᲔᲑᲘᲗ ᲡᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲚᲔᲑᲨᲘ ᲓᲦᲔᲡ 341,495 მოსწავლე, ამათგან 43,888 ᲛᲘᲜᲐᲠᲩᲘᲜᲘ ᲓᲦᲔᲜᲘᲐᲜᲘ ᲡᲐᲚᲐᲛᲘᲛᲓᲔᲡᲘ ᲡᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲚᲔᲑᲨᲘ ᲧᲣᲛᲘᲚᲘᲡ ᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲒᲐᲜ ᲛᲝᲭᲐᲠᲔᲑᲣᲚᲘᲐ. 1800 ᲬᲚᲘᲡ ᲓᲔᲙᲔᲛᲑᲠᲘᲡ ᲪᲣᲠᲜᲘ ᲧᲝᲤᲐ-ᲥᲪᲔᲑᲘᲗ თვეს ᲠᲩᲔᲑᲣᲚᲘᲐ 80,000 ᲥᲐᲚᲘ. ᲐᲮᲚᲐ ᲐᲛᲐᲕᲔ ᲮᲔᲚᲘᲡᲐᲚᲘᲡ ᲛᲘᲡᲪᲔᲑᲣᲚᲘᲐ 300,000 ᲥᲐᲚᲘ.

ᲡᲐᲣᲠᲜᲐᲚᲒᲐᲜᲘᲡ ᲡᲮᲕᲐ-ᲓᲐ-ᲡᲮᲕᲐ ᲝᲤᲘᲪᲘᲐᲚᲘᲡᲐ ᲓᲐᲬᲧᲔᲑᲣᲚᲔᲑᲘᲗ ᲤᲣᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲮᲛᲐᲠᲔᲑᲐ ᲐᲓᲘᲛᲝᲩᲠᲘᲡ 1875 ᲬᲚᲘᲡ 1,247,722 ᲡᲣᲚᲘ ᲚᲘᲢᲠᲘ, 1881 Წ. ᲙᲘ 1,449,021 ᲡᲣᲚᲘ. ᲐᲛᲐᲡ ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲘᲕᲣᲛᲐᲗᲝᲗ ᲙᲘᲠᲩᲘᲗ ᲩᲕᲔᲚᲛᲝᲛᲪᲘᲜᲓᲘᲗ ᲛᲝᲭᲠᲘᲗᲔᲑᲘ, ᲠᲝᲛᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲜᲐᲠᲩᲘᲜᲘ ᲑᲘᲚᲘᲡ ᲐᲠᲐᲐ ᲒᲐᲕᲓᲘᲗ. ᲪᲜᲝᲑᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲩᲕᲔᲚᲛᲝᲛᲪᲘᲜᲓᲔᲛᲐ ᲚᲘᲒᲘᲤᲘᲪᲘᲣᲠᲘᲛᲐ, ᲡᲮᲕᲐᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲡᲮᲕᲐ ᲩᲕᲔᲚᲛᲝᲛᲪᲘᲜᲓᲔᲛᲝᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲔ (11 ᲛᲐᲠᲢᲘ, 1892 Წ. ᲞᲐᲠᲘᲖᲘᲡ): „ᲒᲕᲜᲔ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲠᲪᲔᲗᲐ ᲡᲘᲠᲘᲐ ᲘᲛᲘᲡ თუ რამდენი ოხერა და ტანჯვა ტრიალეს პარიეზი? საკმარისია თქვენი ყურადღება მივთაყრა მარტო იმ ალგებს სადაც დატაკნი პოულობენ თავ-შესაფარს, რომ ყოველივე ნათლად წარმოვიდგინოთ 27,835 სადგომი ღარიბი დატაკით სავსე; ამ სადგომთა შორის 57% შედგება თითო ოთახისაგან და შიგ სტუროვრობს მთელი ოჯახი, ხშირად 6-7 სულისაგან შემდგარი; 3,192 სადგომში სინათლე მხოლოდ კიბიდან შედის“.. და სხ.

სიღარიბე ამითი არ თავდება. გენა ღარიბად არ უნდა ჩითვალოს

„ᲒᲖᲐ-ᲛᲔᲢᲧᲕᲔᲚᲔᲑᲐ“

ᲗᲮᲖ. ᲐᲜᲢᲝᲜ ᲙᲐᲜᲓᲐᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ

იყიდება „წერა-კითხვის საზოგადოების“ და „ქართველთა ამხანაგობის“ წიგნის მაღაზიებში.

ფასი ორი მანათი და ათი შაური.
(5—3)

ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲛᲔᲠᲔᲑᲔᲚᲘ

---

[1]) ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲪᲜᲝᲑᲘᲡ, ᲐᲛ ᲬᲘᲠᲔᲚᲨᲘ ᲛᲝᲮᲡᲘᲜᲔᲑᲣᲚᲘ, ᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲜᲐᲗᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲔ ᲬᲐᲠᲛᲝᲓᲒᲜᲔᲚᲘ.

[2]) ᲔᲠᲗᲘ ᲢᲝᲜᲘᲡ 50 ᲤᲣᲢᲘᲡ.

ფასების გარდასახადი. ეი რას უნდა მიაქციონ, ჩვენის აზრით, ახალმა კომისიამ თვისი უმთავრესი ყურადღება. იმ შიშს კი, ვითომც ქალაქს მიწები ადარ დაჰჩრებოთო, არავითარი ადგილი და არც არავითარი აზრი არა აქვს, რადგან ქალაქს შეუძლიან ათჯერ უფრო იაფად შეიძინოს მიდამო მამულები, ვიდრე თვითონ დაჰყიდის ზეარლ-ზეარლად.

მოკლეკი

ახალი ამბავი

*** ფინანსთა სამინისტრომ შემდეგი გარდასახადი დაიწესა იმ ფულზედ, რომელიც დამოწმაში წარგდგინება ხოლმე. ა) ერთ მანათ ვერცხლის ფულში ათი შაური ოქროთი და ბ) ერთ ქაღალდის მანათში და ვერცხლისა და შავის ფულის ერთ მანათში ცამეტი შაური ოქროთი.

*** ამას წინად პეტერბურგის გაზეთებში ნათქვამი იყო, რომ ფინანსთა სამინისტრომ უარი განუცხადა ნავთის მწარმოებელთა კავშირს, შედავითარ მოგაცემთ ნავთის საზღვარგარეულ გატანის საქმეშია. ერთმა გაზეთმა ისიც-კი განაცხადა, რომ ნავთის მწარმოებელთა მიერ დადებული ხელ-შეკრულობა განუხორციელებელი დარჩა. ეხლა გაზ. „Новое Время“-ს ნამდვილად შეუტყვია, რომ ეს ცნობები სიმართლეს მოკლებულიაო. პირიქით, უკვე განუზრახავთ კიდეც ამიერ-კავკასიის რკინის გზაზედ შემაცირონ ნავთის გადასატანი ხარჯი, მხოლოდ ზომა შემცირებისა არ არის გამორკვეული. 23 დეკემბერს ვაჭრობისა და მანუფაქტურის დეპარტამენტში საბჭოს იყო მოწვეული ამ განიხილულ შეკეთილ ისა, რომელიც ყოველსავე საკუთრებას მოკლებულია და ყოველ დღიურ შრომით ირჩენს თავს?. ათას ხალხით არას სავსე ქარხნები დასავლეთ ევროპისა. ესენი შედგენენ მეოთხე კლასს ანუ წოდებას. ეს არის პროლეტარიატი. ამათი ცოფრანთ გამოიკლა ყოველად შეუძლებელია. უფრო ადვილი იმათ პატრონთა აღრიცხვა. აქ მოეიყვანნო მხოლოდ კერძო მგალითებს. 431 მეშუთა საზოგადოება ლონდონში შესდგება 1,109,014 წევრისაგან; ინგლისის ქვა-ნახშირის მაღაროებში ითვლებოდა 1886 წ. 528,498 მუშა, ხოლო 1892 წ. 668,469. პადეკალეს და ნორდის მაღაროებში მუშაობენ 80,000, ასევე ანზენში, ანვერპი (საფრანგეთში) და სხ. ბელგიის ქვა-მადნებში მუშათა რიცხვი არის 118,568. ერთის სიტყვით არცერთი დარგი არ არის წარმოებისა, რომ აუარებელი პროლეტარი არ დასტრალიებდეს თავს. ლონდონი, პარიკი, ბერლინი და ვენა—აი ოთხი უმთავრესი ბუდე ევროპის მუშა ხალხისა. შემდეგ მოსდევენ დანარჩენი ქალაქები. მთელი ევროპა შეეგიძლიან წარმოიდგინოთ ერთ დიდ ქარხანად, სადაც იქმნება მუშა-ხალხის მიერ ყოველივე სიმდიერე ამა სოფლისა.

ახლა ვიკითხოთ: რა ჯილდოს იღებს მუშა? პადე-კალის მადნების ანგარიშით: ერთი მწარმოებელი, რომელიც წელიწადში 100 მუშას ამუშავებს, იღებს საერთოდ 140,000 ფრანკს; 40,000 ფრანკი ჰფარავს ყოველივე გასავალს, ესე იგი მუშათა დღის ქირას და სხვა-და-სხვა წვრილმანს ხარჯს; პატრონს რჩება წმინდა მოგება 100,000 ფრ. ამას გარდა ქვანახშირის ნარჩენიდან შემოდის 5-6000 ფრ. ასე რომ პატრონს თავის სიცხოვრებლად შეუძლია იმყოფინოს ეს 6,000 ფრ. და 100,000 -ეი ყოველ წლივ სხვა საქმეში დაიბანდოს.

გაზეთი „Le Figaro“-ს გამოანგარიშებით პადე-კალეში, მუშათა გაფიცვის დროს პატრონებს დაეკარგათ 672, 000 ფრანკი წმინდა მოგება. მუშაობა იყო შეჩერებული 42 დღეს; დღეში 8,000 ტონს ნახშირს ამოიღებდენ, 42 დღეს 336,000 ტონს. თითოეულ ტონ-ნაზე წმინდა მოგება რჩება 2 ფრან. მაშასადამე, წელიწადში (300 სამუშაო დღითა პატრონთა ანუ „კომპანიის“ შემოსავალი არის 4,800,000 ფრანკი. ეს ჯამი უნდა გაიყოს 300 აქციონერთა შორის, თვითეულს ხვდება 16,000 ფრ.

რა ხვდება მუშას?

ეს საერთო ჯამი შედგება 40,000 კაცის მუშაობით. თითოეული მუშა ოთხა-შუა რიცხვით იღებს 3 ფრ. ნახევარს დღეშე; წელიწადში 1,150 ფრ. მაშასადამე, 40,000 მუშა სამასის დღის მუშაობისას წელიწადში 4,600,000 ფრ., ხოლო 300 მწარმოებელი, 300 დღის უმუშაობით, იღებს 4,800,000 ფრ. ავიღოთ მეორე მაგალითი. ქ. ლანსში (საფრანგეთში) ქვანახშირის მწარმოებელი „ამხანაგობა“ 8 წელიწადში ოთხა-შუა რიცხვით 5,810 კაცს აუშავებს მაღაროებში, ზეიდგან—1,000 კაცს. პირველნი იღებენ დღეში 1 ფრან. და 83 სანტიმს, მეორენი 3 ფრ. 96 სანტ. ანუ 300 დღის მუშაობით პირველი იღებს ფულიწელიწადში 1,449 ფრ., მეორე 1,183 ფრ., ოთხა-შუა რიცხვით თითო 1,413 ფრ. მაგრამ მეზეიდელთაგანნი თუ მივიღებენ მუშობას გიზერებას, ავადმყოფობის, გაფიცვის, ან სხვა რიგივ მოულოდნელნის შემთხვევას, თითოეულ მუშას მოუვა არა უმეტეს 1,270 ფრ. წელიწადში, დღეში 3 ფრ. და 48 სანტ.�ა. „ამხანაგობის“ წევრს დღეში უშუვს 43 ფრ. და 83 სანტ. ბელგიის ქვა-მადნებში (1892 წ.), თითოეული მოიმუშავე იღებდა 940 ფრ. წელიწადში. თუ ამ ნაირ მდგომარეობაშია ის მუშა, რომელის შრომაც გაცილებით მეტად ფასობს, როგორ უნდა იღებდნენ ისინი, რომელნიც უფროა ადვილ საქმეს აკეთებენ: ქარხნებში და სხ. ამათი დღიური ქირა, რასაკვირველია, პირველთ ვერ შეედრება. ეს კიდეც არაფერი. რიმელი მუშა არის დარწუნჯებული, რომ მეორე დღეს სამუშაო ექმნება? ეს ის, რომელიც ყოველსავე საკუთრებას მოკლებულია და ყოველ დღიურ შრომით ირჩენს თავს?. ათას ხალხით არას სავსე ქარხნები დასავლეთ ევროპისა. ესენი შედგენენ მეოთხე კლასს ანუ წოდებას. ეს არის პროლეტარიატი. ამათი ცოფრანთ გამოიკლა ყოველად შეუძლებელია. უფრო ადვილი იმათ პატრონთა აღრიცხვა. აქ მოეიყვანნო მხოლოდ კერძო მგალითებს. 431 მეშუთა საზოგადოება ლონდონში შესდგება 1,109,014 წევრისაგან; ინგლისის ქვა-ნახშირის მაღაროებში ითვლებოდა 1886 წ. 528,498 მუშა, ხოლო 1892 წ. 668,469. პადეკალეს და ნორდის მაღაროებში მუშაობენ 80,000, ასევე ანზენში, ანვერპი (საფრანგეთში) და სხ. ბელგიის ქვა-მადნებში მუშათა რიცხვი არის 118,568. ერთის სიტყვით არცერთი დარგი არ არის წარმოებისა, რომ აუარებელი პროლეტარი არ დასტრალიებდეს თავს. ლონდონი, პარიკი, ბერლინი და ვენა—აი ოთხი უმთავრესი ბუდე ევროპის მუშა ხალხისა. შემდეგ მოსდევენ დანარჩენი ქალაქები. მთელი ევროპა შეეგიძლიან წარმოიდგინოთ ერთ დიდ ქარხანად, სადაც იქმნება მუშა-ხალხის მიერ ყოველივე სიმდიერე ამა სოფლისა.

ახლა ვიკითხოთ: რა ჯილდოს იღებს მუშა? პადე-კალის მადნების ანგარიშით: ერთი მწარმოებელი, რომელიც წელიწადში 100 მუშას ამუშავებს, იღებს საერთოდ 140,000 ფრანკს; 40,000 ფრანკი ჰფარავს ყოველივე გასავალს, ესე იგი მუშათა დღის ქირას და სხვა-და-სხვა წვრილმანს ხარჯს; პატრონს რჩება წმინდა მოგება 100,000 ფრ. ამას გარდა ქვანახშირის ნარჩენიდან შემოდის 5-6000 ფრ. ასე რომ პატრონს თავის სიცხოვრებლად შეუძლია იმყოფინოს ეს 6,000 ფრ. და 100,000 -ეი ყოველ წლივ სხვა საქმეში დაიბანდოს.

გაზეთი „Le Figaro“-ს გამოანგარიშებით პადე-კალეში, მუშათა გაფიცვის დროს პატრონებს დაეკარგათ 672, 000 ფრანკი წმინდა მოგება. მუშაობა იყო შეჩერებული 42 დღეს; დღეში 8,000 ტონს ნახშირს ამოიღებდენ, 42 დღეს 336,000 ტონს. თითოეულ ტონ-ნაზე წმინდა მოგება რჩება 2 ფრან. მაშასადამე, წელიწადში (300 სამუშაო დღითა პატრონთა ანუ „კომპანიის“ შემოსავალი არის 4,800,000 ფრანკი. ეს ჯამი უნდა გაიყოს 300 აქციონერთა შორის, თვითეულს ხვდება 16,000 ფრ.

რა ხვდება მუშას?

ეს საერთო ჯამი შედგება 40,000 კაცის მუშაობით. თითოეული მუშა ოთხა-შუა რიცხვით იღებს 3 ფრ. ნახევარს დღეშე; წელიწადში 1,150 ფრ. მაშასადამე, 40,000 მუშა სამასის დღის მუშაობისას წელიწადში 4,600,000 ფრ., ხოლო 300 მწარმოებელი, 300 დღის უმუშაობით, იღებს 4,800,000 ფრ. ავიღოთ მეორე მაგალითი. ქ. ლანსში (საფრანგეთში) ქვანახშირის მწარმოებელი „ამხანაგობა“ 8 წელიწადში ოთხა-შუა რიცხვით 5,810 კაცს აუშავებს მაღაროებში, ზეიდგან—1,000 კაცს. პირველნი იღებენ დღეში 1 ფრან. და 83 სანტიმს, მეორენი 3 ფრ. 96 სანტ. ანუ 300 დღის მუშაობით პირველი იღებს ფულიწელიწადში 1,449 ფრ., მეორე 1,183 ფრ., ოთხა-შუა რიცხვით თითო 1,413 ფრ. მაგრამ მეზეიდელთაგანნი თუ მივიღებენ მუშობას გიზერებას, ავადმყოფობის, გაფიცვის, ან სხვა რიგივ მოულოდნელნის შემთხვევას, თითოეულ მუშას მოუვა არა უმეტეს 1,270 ფრ. წელიწადში, დღეში 3 ფრ. და 48 სანტ.�ა. „ამხანაგობის“ წევრს დღეში უშუვს 43 ფრ. და 83 სანტ. ბელგიის ქვა-მადნებში (1892 წ.), თითოეული მოიმუშავე იღებდა 940 ფრ. წელიწადში. თუ ამ ნაირ მდგომარეობაშია ის მუშა, რომელის შრომაც გაცილებით მეტად ფასობს, როგორ უნდა იღებდნენ ისინი, რომელნიც უფროა ადვილ საქმეს აკეთებენ: ქარხნებში და სხ. ამათი დღიური ქირა, რასაკვირველია, პირველთ ვერ შეედრება. ეს კიდეც არაფერი. რიმელი მუშა არის დარწუნჯებული, რომ მეორე დღეს სამუშაო ექმნება? ეს ის, რომელიც ყოველსავე საკუთრებას მოკლებულია და ყოველ დღიურ შრომით ირჩენს თავს?. ათას ხალხით არას სავსე ქარხნები დასავლეთ ევროპისა. ესენი შედგენენ მეოთხე კლასს ანუ წოდებას. ეს არის პროლეტარიატი. ამათი ცოფრანთ გამოიკლა ყოველად შეუძლებელია. უფრო ადვილი იმათ პატრონთა აღრიცხვა. აქ მოეიყვანნო მხოლოდ კერძო მგალითებს. 431 მეშუთა საზოგადოება ლონდონში შესდგება 1,109,014 წევრისაგან; ინგლისის ქვა-ნახშირის მაღაროებში ითვლებოდა 1886 წ. 528,498 მუშა, ხოლო 1892 წ. 668,469. პადეკალეს და ნორდის მაღაროებში მუშაობენ 80,000, ასევე ანზენში, ანვერპი (საფრანგეთში) და სხ. ბელგიის ქვა-მადნებში მუშათა რიცხვი არის 118,568. ერთის სიტყვით არცერთი დარგი არ არის წარმოებისა, რომ აუარებელი პროლეტარი არ დასტრალიებდეს თავს. ლონდონი, პარიკი, ბერლინი და ვენა—აი ოთხი უმთავრესი ბუდე ევროპის მუშა ხალხისა. შემდეგ მოსდევენ დანარჩენი ქალაქები. მთელი ევროპა შეეგიძლიან წარმოიდგინოთ ერთ დიდ ქარხანად, სადაც იქმნება მუშა-ხალხის მიერ ყოველივე სიმდიერე ამა სოფლისა.

ახლა ვიკითხოთ: რა ჯილდოს იღებს მუშა? პადე-კალის მადნების ანგარიშით: ერთი მწარმოებელი, რომ-

II

უმორჩილესად გსთხოვ თქვენს გაზეთის საშუალებით მადლობა გამოუცხადო თ-ლ მისეულ მისეულის ტეს ნაკაშვილს, რომელმაც გურიის სახსელო წიგნთ-საცავს შეშოსწირა ხუთი მანეთი და ხუთი მანეთიც ზეიდგან ალუფეკა. ავრეთვე დამატება კალასდარიშვილს, მათ მოსაფეს და ბაქსაფ ზეიდგან, რომელთგან შეშოსწირეს სხვა-და-სხვა ქარფული და რუსული ზიგნი.

ზიგნთ-საცავის ზეფრთანები არსენ ფითლიკე

ნარკვევი

(ფურნალ-გაზეთებიდგან)

პეტერბურგელი კორესპონდენტი „Journal des Débats“-ისა იმ აზრის ეგმო, რომელიც ეგმოთქვეთი იყო ზესახებ ფრანგ-რუსთა ლიტერატურულ კონვენციისა, ამბობს შემდეგს:

„სრულიად უადგილო იმენება ეს კითხვა კიდეს დამდეოსტეფენად განსეგოს; რადგან ამ ნაირად შეიძლებს შეეხოთ სიფრთხილეთ და ნამტენსაგდ სსეკეთხო საქმის მსაგს და ფრანგ-რუსთა კავშირი შეეტალდოთ. ამ კვარად შეეგიძლიან შეეფრაგეეფოთ ეს კეკშირი, რომელისკენ რუსეთიდ ეს საფრანგეთიც ფიფრო მეტს კეთილეს სარგებლობასს ეელის, ვინემ ამ კეკშირისაკენ, რომელიც შეიძლება დაარსდეს ისეს ეს ორსის ეეტოროსა და მეერანეთ შორის. მართალი რომ ეესოქვათ, თეთ ეს ეკანსსეეფენი არიან დანიშნეთ 1861 ეელს ანსეეფულ კონეენციას მოსმობასა, რადგანაც ეოეეულ საეფრთსოსეის და თავდაცვეის კეკეეეეს ეს საქმის ეარმეეა ეეეეთა ამაო მანდეეს ამისთანა ეაინ, რომეეფიც სეეფდან ეეეეფნ, გამოეფეეკენ და ფასთან ერე ფაქეეზის ზნეობასა ეფეეენ. მართალია ამ კეკეეტანტეეს, მას მაგეეერ, რომ კონეენციათ ქეეარეკეეფლნთ დასხეკეეფდან თავეის მარეეეეეფეეფლთ ეეფფლეეფეეს, კეთ-

ეეფრეთ ანარკეეფ ეარდაჭეეფეეს, რასთ მაქეეეეფლეეფენენ დადეეს მრეკეეფნიაი ეფ, სადაც მორიგებთან და მოდაპარაკებთან საქმის კეთეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ადამიანი ჩქარა გაისტუმროთ და დაუბოლოვოთ საქმე.

—

ამას წინად პროფესორმა ერისმანმა პეტერბურგში სიტყვა წარმოსთქვა ვეგეტერიანიზმის მნიშვნელობის შესახებ. ბ-ნს ერისმანს გამოუყენეთ ეს ისტორიული ცნობები ამტკიცებს, რომ ვეგეტერიანიზმს საზოგადოებრივი მნიშვნელობა აქვს და ამა თუ რომ ფილოსოფოსისა და მეცნიერის პრიალს გემოვნებაზედ არ არის დამოკიდებულია. ვეგეტერიანიზმი იმას კი არა ჰქადაგებს, რომ მხოლოდ მცენარეულობა ჭამარეთ საჭმელად, არამედ იმას, რომ საჭმელი ზომიერად იკოდეთ საზოგადოდ და კერძოდ-კი ხორცეულობის ჭამას ერიდენთო. მხალისტები ამას იმიტომ ამბობენ, რომ უმთავრესად არ მოსწონთ საქონლის ხორცი. ერთის სიტყვით, ვეგეტერიანიზმი გადაწყვეტით არ ამბობს, ხორცს ნუ მიეკარებით, ხორცის ხმარება მავნებელია, არამედ იმას, რომ ძველნის კუჭის გამოსაძღობად სულიერ არსებით სიცოცხლე ნუ უსპობთ, ისე მოგვარეთ, რომ პირუტყვის დაუხოცავად შეიძლოთ თავის გამოკვებაო.

უცხოეთი

საფრანგეთი. ეხლა ხან შეადგინეს საფრანგეთის საერო შრომის დამცველი საზოგადოება. პარიკის გაზეთები ბეგრსა ჰლაპარაკობენ ამ საზოგადოების შესახებ; ამ საზოგადოების დაარსების აზრი ეკუთვნის უფრნ-დელს ბულონეკს მოსმრეს, დეპუტატს პოლენშერის. საზოგადოებას დევიზად ასა აქვს, რომ ჩვენის ბედ-იღბალის მართველნი და გამბაკარგებელნი ჩვენვე უნდა ვიყვნენთო. საზოგადოება დიდად იღწერს და ამას წინად

ონ* წარმოგიბია. აი მაგალითად, ყველნეკის დღეგანდელ (1 დეკემბერი) გაზეთებში ჰამდეგი მოწერილი ამბავია ქ. ბალიდგან (შვეიცარიაშია) ამ სათაურით «ბიმდიღრე და სიღარიბე»: „ჩვენს ქალაქში მრავალ მუშას სამუშაო არა აქვს. თუმცა სხვადა-სხვა საქველმოქმედო საზოგადოებანი დახმარებას აძლევენ, მაგრამ ეს სიღარიბესთან შედარებით არა რაა. ბევრი ოჯახია იძულებული ქუჩა-ქუჩა იარონ და ეუწესოება მოახდინონ, რომ ამით ყურადღება მიიქციონ საზოგადოებისა. მათ შეიღებს, სიშიშლისაგან მოკანკულთა, ადამიანური თვე-მოყვარეობა დაუკარგავთ და ათასნაირ საზიზღარ საქმეს ჰკიდებენ ხელს ლუკმა-პურისათვის...“ ამ ნაირის ცნობებით ეკრობიელი ჟურნალ გაზეთობა სავსეა. ამისათვის შვეიცარიის მუშათა დასი თხოულობს დაკანონებულ იქნას „უფლება სამუშაოს თხოვნისა (Droit au travail) ე. ი. მუშას, უსაქმოდ დარჩენილს, ნება ჰქონდეს მოსთხოვოს მთავრობას სამუშაო. ეს წინადადება ამ ასალი ხანში წარადგინეს შვეიცარიის ერს კენჭის საყრელად. ამის მოწინააღმდეგნი ამბობენ, ამ კანონ-პროექტის განსახორციელებლად საჭიროა თვით სახელმწიფო იყოს მწარმოებელი და საქმის დამწყებია. ეს ასეც უნდა მოხდეს, თუ-კი ერმა შეიწყნარა „უფლება მუშაობისა“ ეს იქმნება ერთი ნაბიჯი, სოციალიზმისაკენ გამიმართა კიდეე უსაქმოდ მყოფს მუშებს, დაგვისახელეთო, რამდენი უცხო ქვეყნელი კაცი ჰმუშაობს საკრანგეთის ქარხნებსა, ზავოდებსა და სახელოსნოებშიო. ამას გარდა პოლენშერს განზრახავა აქვს პარიკის სხვა-და-სხვა უბანში კრებანი გაჰმართოს და ეგაალოს ხალხს ბაასს საგნად ექმნება: „განდგენა უცხო ქვეყნელ მუშებისა და უცხო ქვეყნელების საქონლისა ჩვენის ღუქნებისა და მაღაზიებიდგან. საფრანგეთი ფრანგებს უნდა ეკუთვნოდესო“. მე მსურსო, უთქვამს მას, განვუფანტო ჩვენს მუშებს სოციალიზმის აზრები, რომ ვითომ სხვა ქვეყნის მუშების ძმები ვართო და დავარწმუნო, რომ თავისი საკუთარი ოჯახი ავალებთ ყველი უცხო ქვეყნის მუშა თავის მეკერძეულ ჩასთვალოსო, მეტიქედ, რომელიც ლუკმა-პურსა სტაცებს ხელიდგან, ყოველთ უშინაოს უცხო ქვეყნელნი შარის ქარხნებიდგან უნდა განვდევნოო, სადაც მრავლად არიან ბელგიელები, გერმანელები და იტალიელები. ამათ უფრო იქრავებენ მექარხნეები, რადგან მცარე შრომის ფასსა სჯერდებიანნი. ზოგიერთს შარის ქარხანაში უცხო ქვეყნელი მუშებს უკვე გამოეცხადათ, რომ ან მუშობის თავი დაანებეთ და ან საფრანგეთის ქვეშევრდომობა იკასრეთო.

—

იტალია. ზემო იტალიიდგან იუწყებიან, რომ საფრანგეთის საზღვარზედ მყოფი იტალიის სასაზღვრო ციხე-სიმაგრენი ომის დროსის შესაფერად მზადდებინოს; ზარბაზნებსა და თოფებს საწყობებიდგან საზღვარ-გარედ ჰგზავნიან.

ბარიდგან დებეშა მისულა რომს, რომ გუშინ რუეოში (ავეღლიშია) ღიდი უწესობა მოხდაო. მეკამბოეთ დასწვეს საქალაქო დამოკანის დარაჯის ფარღულები, ქალაქის თვითმართველობის შენობა, გარდასახადოთა შემკრები ბიურო, ხარკის საკაგენტო, ნოტარიუსთა არხივი და კლუბი „Union“-ი. აჰყარეს ცხენის რკინის გზის ლინანდგარ, გასწყვეტეს დეპეშის მავთულები და, დასასრულ, ჯანდარმების ყაზარმას დაეცენენ თავს, მაგრამ თოფის სროლამ შეაფრთხა და იძულებულ ჰყო უკან დაეწოთ. ცხრაეტი კაცი დაპატიმრებულია. ბარიდგან მოსულმა ჯარმა წესიერება ჩამოგდო.

—

ინგლისი. საზოგადოებათა პალატას ფოულერმა წარუდგინა მოხსენება შესახებ იმისა, რომ ქალებს მიეცეთ უფლება მონაწილეობა მიიღონ ადგილობრივ საბჭოს არჩევნებში, იმ შემთხვევებს გარდა, როდესაც ქალის ხმარი უკვე ითვლება ამომრჩეველად. ეს მოხსენება საზოგადოებათა პალატამ შეიწყნარა. ადგილევე შეწყნარებულ იქმნა ის მოხსენებაც, რომ თუ ვინიცობაა ბილეო კანონად იქმნა მიღებული, იგი ძალაში შევა 1894 წლის 8 ნოემბრიდგანო.

—

ბელგია. არჩეულ იქმნა კომისია თორმეტ კაცისაგან, რომელსაც საგნად ჰქონდა შემეშვებინა პროექტი და როგორმე მოეთანხმებინა სამინისტრო და შემარჯვებულთა დასი შესახებ ადგილობრივ მცხოვრებთა, რაოდენობის ოხეფიდან წარმომადგენელთა არჩევნებისა. ამ კომისიის წევრმა დეკან-დავიდმა მიჰმართა მთავრობას და ურჩია: გაუქმებულ იქმნას განმარტებები კენჭის ყრა და შემოღებულ იქმნას ახალი წესი წარმომადგენელთა არჩევნებისა, რომლის ძალითაც გამეორებით კენჭის ყრის მაგიერად შემოღებული უნდა იქმნას ადგილობრივ მცხოვრებთა რიცხვის მიხედვით ამომრჩეველთა არჩევნები. ეს მოსახენება განიხილა მინისტრთა საბჭომ, მაგრამ მაშინვე უარ-ჰყო და არ შეიწყნარა, მაგრამ, როგორც იუწყება გაზეთი „Indépendance Belge“, დეკან-დავიდს განზრახავა აქვს კიდეე ერთხელ მოელაპარაკოს ბერნაერს ამ საქმის შესახებ.

ინგლისელთა და ფრანგებს შორის მოგზდარი უსიამოვნება სიერა-ლეონეში

ჩვენს გაზეთში უკვე იყო დაბეჭდილი ღეპეშა, რომელიც იუწყებოდა, რომ სიერა-ლეონეში შებრძოლება მოუხდათ საფრანგეთისა და ინგლისის ჯარებს, რის გამოც ორივე მხარე დაზიანდა. საფრანგეთისა და ინგლისის გაზეთებში დაწერილებით არის აწერილი ეს ამბავი. ინ საქმე როგორ მომხდარა: 3 კვირის წინ ინგლისის ჯარი გიმეზავრა სიერა-ლეონედგან პოლოკინეკის ელიოსის მეთაურობით. ამ ჯარში იყო 120 მილიციის ჯარის კაცი და 430 კაცი ვესტინდის პოლკისა. ჯარს უნდოდა ადგილობრივ მცხოვრებთა სოფლის დასჯა. საფრანგეთის მთავრობამ უკვე იცოდა განზრახავა ამ ექსპედიციისა. მეორე მხრით ინგლისელებმაც კარგად იცოდნენ, რომ ფრანგებსაც განზრახავა აქვთ იმავე სოფლის დასჯა. ამიტომ პირველად ძნელი გასაგები იყო, როგორ მოხდა, რომ სოფლის თავს დასხმის მაგიერად ინგლისისა და საფრანგეთის ჯარები ერთმანეგროს დაეცენ. ინგლისის გაზეთებს ჯერ ძლიერ ეწყინათ ეს ამბავი და წერა დაიწყეს ფრანგების წინააღმდეგ. ხოლო ცოტა ხნის შემდეგ გამოაშკავდა, რომ საფრანგეთის ჯარს ფიქრადაც არ მოსცენია ინგლისისს ჯარს დასეემოყო. ბოლოს საქმე სულ გამოირკვა, ინგლისისა და საფრანგეთის ჯარების მეთაურნი შეიგრდნენ და ერთად დასაფლავეს ამ ბრძოლაში დახოცილნი მსხვერპლნი.

გასარკვევი

ციცერონს ძლიერ ეჯავრებოდა მრავალსიტყვაობა. ერთის ორატორმა წარმოსთქვა მასთან: ეს კაცი ის გახლავსთ, რომელიც ოდდამ ცხრა თვე ატარა მეტლესთო.

— განა სხვა დედანი ჯობიან ატარებენ თავიანთ შვილებსო,—შენნაწნა ციცერონმა.

**

ერთი ინგლისელი სასტუმროში შემოხვევით შეეფდა; აქ შეხვდა ნაცნობი ეგვის კაპიტანი, რომელიც ამერიკაში წასულას ამბობდა და სთხოვა—შენც წამოდიო. ინგლისელი დასთანხმდა, მხოლოდ ცოლს ეს მისწერა: საყვარელო მეუღლეკ, მე ამერიკაში მივდივარ.

შენი №№

ვიღრე გზას გაუდგებოდნენ, ცოლისაგანაც ეს მოკლე და მოკრული პასუხი მოეკიდა: საყვარელო მეუღლეკ, გზა მშვიდობისა!

შენი №№

**

ერთი კაცი მშვენიერს, ახლად აშენებულს სახლს ათვალიერებდა და შენიშნა: სახლი მშვენიერი და დიდია, მაგრამ სამზარეულოკი მტკად ვიწროაო. მე თქვენ უნდა მოგახსენოთ, უპასუხა პატრონმა:—სამზარეულო რომ არ შემეფოწროებია, მაგისთანა სახლსაც ვერ ავაშენებდიო.

**

ნეტა რომელი ნაკეთა ქვეყანაზე უუგანთლებულესია, დეკეთოს ერთი მეგობარი მეორეს.

ერთის წამის ფიქრის შემდეგ უპასუხა მეორემ:—რომელი-და „ილიეშინაკია“.

ღეპეშა

3 ივნვარი.

პეტერბურგი. საკრედიტო ბილეთების სადამოენო გარდასახადი ეკლავე გამოერთმევეთ 1894 წლის პირველ ივნვრამდე. ეს კანონი შეკრებულია იმაო, რომ სადამოენო დაწესებულებათ უფლება აქვთ მინიკეპული მოსთხოვონ მოგზაურთ, საზღვარ-გარეთ მიმსელელთ, სუტკეიერად განაცხადონ რამდენიც მიაქეთ თან ‹ქალალდის ფული, თუნდ საერთო ჯამ-

ოლ 51,634 და უდრიდა 702,666 ცხენის ძალას. ვიტე ერთი მცირე მესაკუთრე ამ მაშინებს ვერ შეიძენს სიძვირის გამო. გაზეთი ‹Le Tamps› ურჩეკს ბელგიხს: შეეთანდეთ, დაარსეთ ასოციაციები და საერთო ძალ-ღონით შეიძინეთ მაშინები და ერთად იმუშავეთო*).

ამ გვარად მაშინებიც-კი ხელს უწყობს უმრავლესობის გაღარიბებას, ე ი. თითონ მეცნიერება, ეს ადამიანის გენიოსობის ნაყოფი აღატაკებს და ათახსირებს იმავე ადამიანს. მაშ მეცნიერება მავნე ყოფილაო საზოგადოებისთვის, ეკითხეთ. დიალ, ცხოვრებასა და მეცნიერებას (ტეხნიკის) შუა ასეთი დამოკიდებულება ჰსუფეს. თუკი ტეხნიკის განვითარებით ხარგებლობს ერთი მეტა ხალხი და დანარჩენი, პირ-იქით, სიღარიბის მორევში ვარდება, მაშინ ხომ თვით ტეხნიკაა, მეცნიერება უარ-საყოფელი გახდა. თუ არა და, როგორ უნდა მოეკლოს ამ საქმეს და რა წამალი უნდა დაედოს?

საზღვარ-გარეთელი

(დასასრული იქნება)

*) ეს ბანკი ეწოდება „Banque de ravitaillement“ (ბანკი-ეროვნული ბანკი). ეს ბანკი ეკუთვნის ეროვნულ ბანკს. ეროვნულ ბანკს ეკუთვნის ეროვნული ბანკი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მი ამ ფულისა 3,000 მან. არ აღემატებოდეს.

გუშინ-წინ გარდაიცვალა გაზ. „Недѣля“-ს რედაქტორ-გამომცემელი გიორგუროვი.

გუშინ „Правительвен. Вѣстникъ“-მა იდღესასწაული თავისის არსებობის 25 წლის იუბილეი.

ᲯᲐᲠᲘᲤᲘ. გარდაიცვალა ვაშინგტონი, ლონდონში საფრანგეთის ელჩად მყოფი.

ბუენოს-აირესიდგან დეპეშით იუწყებიან: „დაპატიმრებულია 30 ანარქისტი, რომელთაც განზრახვა ჰქონდათ თეატრი „ოლიმპი“ აეფუთქბინა“.

3 იანვარი

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. დღეს ძომხდარ ტრაგედიაში უმთავრესი მოგვბანი ხვდა შემდეგე ბილეთებს 1 შინაგან სეხნისს:

№№ სერიისა	№№ ბილეთ.	მოგება.
7128	26	200000
15330	46	75000
8801	7	40000
5186	38	25000
14100	16	10000
17699	16	10000
6323	28	10000
212	32	8000
8927	16	8000
8125	25	8000
19364	14	8000
1216	10	5000
17510	10	5000
6811	7	5000
11648	2	5000
13303	38	5000
17460	37	5000
5533	21	5000
18402	11	5000
10073	18	5000
9869	24	1000
8279	49	1000
13456	19	1000
17459	50	1000
18346	50	1000
14206	48	1000
168	44	1000
12802	38	1000
18347	21	1000
10480	34	1000
11266	36	1000
10938	23	1000
5144	24	1000
9418	49	1000
13542	30	1000
1146	47	1000
592	29	1000
7104	5	1000
19734	38	1000
553	41	1000

4 იანვარი

ᲨᲔᲜᲐ. უკვე დაიწყეს ომლადინების საქმის გარჩევა. ბრალდებულნი ძლიერ უზრდელად იქცეოდნენ; თავმჯდომარე ბრალდებულთან დაემუქრა წესიერების დარღვევისთვის დაკავებითო. მიღებულ იქმნა მრავალ გვარი ლონის ძიებანი; ქუჩებში უწესობა არა მომხდარა რა.

ᲕᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲑᲘᲠᲟᲐ, 30 ᲓᲔᲙᲔᲛᲑ.

	ᲛᲝᲛᲒᲔᲑᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘ.	ᲒᲐᲛᲝᲠᲗᲕᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘ.	ᲨᲔᲜᲘᲨᲕᲜᲐ.
	ᲠᲣᲑᲚᲘᲗ.	ᲠᲣᲑᲚᲘᲗ.	ᲙᲞ.
ᲗᲣᲗᲣᲜᲘᲡ ᲛᲔᲜᲐᲮᲘᲡ ᲠᲣᲑᲚᲘᲡ ᲙᲣᲠᲡᲘᲡ.	7 ½	7 ¼	— „
ᲛᲐᲮᲐᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲠᲔᲚᲘᲡ ᲤᲣᲚᲘ	149 ½	150 ¼	— „
ᲛᲔᲠᲘᲡ ᲠᲣᲑᲚᲘᲡ ᲨᲔᲜᲐ ᲒᲐᲜᲐᲮᲚᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲓᲦᲔᲡᲐᲛᲔ	— „	— „	— „
ᲛᲔᲠᲘᲡ ᲠᲣᲑᲚᲘᲡ ᲨᲔᲜᲐ ᲒᲐᲜᲐᲮᲚᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲓᲦᲔᲡᲐᲛᲔ	— „	— „	246 ½
ᲛᲔᲠᲘᲡ	— „	— „	225 ½
1% ᲛᲘᲡᲘᲡ ᲡᲔᲡᲮᲘᲡ.	— „	— „	— „
ᲛᲔᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲛᲒᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲮᲚᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ. ᲤᲣᲠᲪᲔᲚᲘ	— „	— „	192
ᲒᲠᲐᲜᲐᲓᲘᲜᲘᲡ ᲤᲣᲠᲪᲔᲚᲘᲡ ᲢᲤᲘᲡᲚᲘᲡ ᲮᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ 6%	100 ¾	— „	— „
5%	98	— „	— „
ᲢᲤᲘᲡᲚᲘᲡ ᲮᲐᲚᲘᲡ 6%	100 ¾	— „	— „
5%	98	— „	— „
5% ᲛᲝᲜᲐᲪᲔᲑᲘ. ᲢᲤᲘᲡᲚᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲡᲐᲥᲠ. ᲠᲘᲢᲘᲡ ᲮᲐᲖᲘᲜᲐᲒᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ	97 ¾	— „	— „

ᲠᲘᲜᲘᲡ ᲒᲖᲘᲡ ᲛᲘᲛᲝᲬᲚᲔᲑᲐ

ტფილისიდგან ბათუმს მიდის საფოსტო მატარებელი № 2 9 ს. 30 წ. დღე. და № 4 6 ს. 50 წ. საღ.

ბათუმიდგან ტფილისს მოდის № 1 9 ს. 52 წ. საღ. და № 3 12 ს. 25 წ. დღ.

ტფილისიდგან ბაკოს № 3 მოდის 1 ს. 20 წ. დღ.

ბაკოდგან ტფილისს მოდის 5 ს. 50 წ. საღ.

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲓᲐ ᲒᲐᲜᲯᲐᲡ ᲨᲣᲐ.

ტფილისიდგან განჯას მიდის 9 ს. 20 მ. საღ.

განჯიდგან ტფილისს მოდის 1 ს. 30 წ. დღ.

ტფილისიდგან ხაშურს მიდის 3 ს. დღ. ხაშურიდგან ტფილისს 8 ს. 10 წ. დღ.

ᲛᲘᲛᲝᲡᲕᲚᲐ ᲪᲘᲪᲚᲘᲡᲚᲘ ᲒᲘᲜᲔᲑᲘᲡᲐ ᲨᲐᲒᲡ ᲖᲦᲕᲐᲖᲔᲓ

ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲓᲐᲜ ᲒᲐᲓᲘᲡ:

ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ: დღისით 12 საათზე მოკლე გზით, შეიელის ნოვოროსიისკში და კერჩში.

ᲡᲐᲛᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ და ᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ: შორის გზით 2 ს. შუად. შეიელის ყველა ნავთსადგურში.

ᲑᲐᲗᲣᲛᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲡ:

ღამის 12 საათზე სწორე გზით ნოვოროსისკეთ და სოხუმით.

ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ: დღისით სწორე გზით ნოვოროსისკეთ და სოხუმით.

ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘᲗ და ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ: საღ. შორის გზით, შეიელის ყველა ნავთ-სადგურებში.

ᲨᲣᲗᲝᲗᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲡ:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდგან კერძო ღილით, განთიადისას.

ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘᲗ: საფოსტო და სახალხო.

ᲡᲐᲛᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ: დღისით სახალხო და საკონლისა ოდესიდგან.

ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ: დღისით სახალხო და საკონლისა ბათუმიდგან.

ᲨᲣᲗᲝᲗᲘᲓᲒᲐᲜ ᲒᲐᲓᲘᲡ:

ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘᲗ: ნაშუადღევის ორ საათზე საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეიელის, ღილის 5 საათზე.

ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ: საფოსტო და სახალხო საქმის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საკონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, ღილის 10 საათზე.

სახალხო და საკონლისა ხუთშაბათობით ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეიელის.

საკონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებიან უსაგზლოდაც.

—

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

ᲙᲑᲘᲚᲘᲡ ᲔᲥᲘᲛᲘ
Ა. Ი. ᲝᲠᲑᲔᲚᲘ

სოლოლაკზედ, საკუთ. სახლებში № № 14—16

ᲐᲒᲐᲓᲘᲛᲝᲒᲠᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲘᲦᲔᲑᲘᲡ:

ღილით 8-დგან 12 საათამდე.

სალამითი 4-დგან 6 საათამდე.

ᲙᲘᲠᲘᲐ-ᲣᲤᲐᲡᲐ ᲓᲦᲔᲔᲑᲨᲘ

ღილით 8 საათიდგან ნაშუადღევის 2 საათამდე. (250—144)

ტფილისში ა. არისტაკოვის საფოსტოქა მაღაზიაში და „კავკასიის ამბავებიის“ საწყობში.

ᲝᲗᲮᲘᲡᲛᲘᲜᲘᲡᲘᲡ ᲞᲠᲝᲒᲠᲐᲛᲐ

ᲡᲐᲛᲬᲘᲚᲝ ᲡᲣᲠᲗᲘᲗᲘᲐᲜᲘ ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘ

ᲯᲔᲯᲘᲚᲘ

(წელიწადი მეოთხე)

გამოვა 1894 წელსაც აგრეთვე ორ თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორითაც აქამდის.

ᲮᲔᲚᲘᲡ-ᲛᲝᲬᲔᲠᲐ ᲛᲘᲘᲦᲔᲑᲐ

ტფილისში „ᲯᲔᲯᲘᲚᲘᲡ“ რედაქციაში Водовозная № 22. дом Айвазова.

ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘ „ᲯᲔᲯᲘᲚᲘ“ ტფილისში დატარებით ღირს 3 მან., ტფილისს გარეშე გაგზავნით 4 მანეთი.

ცალკე ნომრის ფასი ტფილისში 70 კაპ., ხოლო სხვა გალაქებში—75 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1894 ГОДЪ.

(Сорокъ девятый годъ изданія).

„КАВКАЗЪ“.

Редакторъ-издатель Ю. Н. МИЛЮТИНЪ.

Подписная цѣна:

	Городская.	*Иногородская.*	*Заграничная.*
Ян. 12 мѣсяцевъ	11 р. 50 к.	13 руб.	18 р. 40 к.
„ 11 „	11 „ — „	12 „	— „
„ 10 „	10 „ — „	11 „	— „
„ 9 „	9 „ — „	10 „	— „
„ 8 „	8 „ — „	9 „	— „
„ 7 „	7 „ — „	8 „	— „
„ 6 „	6 „ — „	7 „	10 „
„ 5 „	5 „ — „	6 „	— „
„ 4 мѣсяца	4 „ 50 „	5 „	— „
„ 3	3 „ 50 „	4 „	6 „
„ 2	2 „ 50 „	3 „	— „
„ 1 мѣсяцъ	1 „ 50 „	1 „ 75 к.	2 „

Подписка принимается съ перваго числа каждаго мѣсяца на всѣ сроки отъ одного до двѣнадцати мѣсяцевъ.

Желающіе подписаться съ разсрочкою вносятъ 3 р. при подпискѣ и по 1 р. къ первому числу каждаго послѣдующаго мѣсяца до погашенія всего причитающагося платежа.

Плата за объявленія (со строки петита или занимаемаго ею мѣста): **на послѣднихъ страницахъ:** съ мѣстныхъ объявленій (кавказскихъ)—6 коп., съ прочихъ—10 коп., за каждый разъ. **На первыхъ страницахъ** вдвое. За большія или многократныя объявленія по соглашенію. За разсылку особыхъ приложеній 8 рублей съ тысячи.

Подписка и объявленія принимаются въ конторѣ „КАВКАЗА“ Тифлисъ, Дворцовая улица, домъ Тифл. Двор. Зем. Банка.

ᲡᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲝ ᲓᲐ ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲜᲐᲮᲐᲢᲔᲑᲘᲐᲜᲘ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ

„ᲙᲕᲐᲚᲘ“

გამოვა 1894 წელს ოთკეულ კვირაში ერთსელ ერთად ეს ამ თანახმადის ამაკვ ᲞᲠᲝᲒᲠᲐᲛᲘᲗ

რედაქცია ყოველ-ლონისძიებას ხმარობს გაიუმჯობესოს შინაარსი და სახე გაზეთისა, ამ განზრახვით მან დაიბარა პეტერბურგიდან მრავალი საუკეთესო ცინკეტ და სპალენძრბე მოკრილი მხატვრობა.

გაზეთი წლიურად ღირს: გაუგზავნელად შვიდ მანეთი, ხოლო გაგზავნით რვა მანეთი. ნახევარის წლისა გაუგზავნელად სამ მან. და ხუთ მაური, გაგზავნით ოთხი მანეთი სამი თვისა გაუგზავნელად ორი მან. გაგზავნით სამ მან. თითო ნომერი ასაზსი.

ᲮᲔᲚᲘᲡ ᲛᲝᲬᲔᲠᲐ ᲛᲘᲘᲦᲔᲑᲐ

ტფილისში არწრუნისეულ ქარვასლის ქართულ სახალხო სამკითხველოში და „წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიაში. ქალაქს გარეშე ხელის მომწერთა უნდა მიიტანენ „ᲙᲕᲐᲚᲘ“ რედაქციაში Тифлисъ, Редакція „Квали“, Большая Водовозная № 22, домъ Айвазова. (3—3)

ᲛᲘᲘᲦᲔᲑᲐ ᲮᲔᲚᲘᲡ ᲛᲝᲬᲔᲠᲐ

1894 წლისათვის

ᲧᲝᲕᲔᲚ ᲗᲕᲘᲣᲠ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚ ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘ

„ᲛᲝᲐᲛᲑᲔ“-ᲖᲔ

	1 წელიწ.	6 თვეზე	3 თვეზე
ფასი გაგზავნილი კავკასიისა და რუსეთის ქალაქებში	10 მან.	6 მ.	4 მ.
საზღვარ გარეთ	13 მან.	7 მ.	5 მ.

ვისაც წლიური ფასის ერთად შემოტანა ეძნელება, შეუძლიან შემოიტანოს: 1 იანვრამდე 4 მან., 1 მაისამდე 3 მან. და 1 სექტემბრამდე—3 მან.

ხელის მოწერა მიიღება ტფილისში, ჟურნალ „მოამბის“ რედაქციაში, რომელიც იმყოფება ლორის-მელიქოვის ქუჩაზე № 13.

ქალაქ გარეთ მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ, редакція „Моамбе“.

რედაქტორი ალექსანდრე ᲩᲣᲜᲘᲐ

გამომცემელი ნიკოლოზ ᲓᲝᲠᲝᲑᲝᲠᲘᲫᲔ

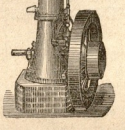

ახლად მოგონილი მაშინა „ᲡᲚᲘᲞᲐ“ (დიდეა), რომელიც უბრალ სწორეა საუთით მოჭეაეთ მოძრაობაზე.

ᲢᲣᲠᲑᲘᲜᲔᲑᲘ

ᲑᲘᲗ ᲡᲯᲝ-ᲑᲐ

წუალის ამოსაყვანად, ჩარხს გაცილეს. ბა და 2-დგან 200-მდე ცხენის ძალა აქვ

В. Б. Жуковскій С.-Петербургъ 10, рота, 1 6.

Доз. цена. Тифлисъ, 4-го Января 1894 г. ᲡᲢᲐᲛᲑᲐ Მ. ᲨᲐᲠᲐᲫᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲐᲛᲮᲡᲜᲒᲝᲛᲝᲡ. რედაქტორ-გამომცემელი ᲘᲚᲘᲐ ᲩᲐᲕᲩᲐᲕᲐᲫᲔ